

_____ *hokimligi*
maktabgacha va maktab ta'limi
boshqarmasi

_____ *maktabgacha va*
maktab ta'limi bo'limi tasarrufidagi
___-umumiy o'rta ta'lim maktabi
geografiya fani o'qituvchisi

_____ *ning*
20__-20__-o'quv yilida 7-sinflar uchun
III chorak geografiya fanidan

DARS

ISHLANMALAR

O‘IBDO‘ _____

20__-20__-o‘quv yili 7-sinflar uchun geografiya fanidan III chorak taqvim mavzu rejasi

№	O‘tiladigan mavzular rejasi	Soati	Dars o‘tkazish muddati	Dars o‘tkazilgan sana
1.	Avstraliyaning geografik o‘rni, o‘rganilishi, geologik tuzilishi, foydali qazilmalari va relyefi.	1		
2.	Avstraliya materigining iqlimi, ichki suvlari va tabiat zonalari.	1		
3.	Materik aholisi va uning tabiatga ta’siri.	1		
4.	Umumlashtiruvchi dars	1		
5.	Tinch okean	1		
6.	Okeaniya.	1		
7.	Amaliy mashg‘ulot.	1		
8.	Antarktida materigining geografik o‘rni, o‘rganilish tarixi, geologik tuzilishi, foydali qazilmalari va relyefi.	1		
9.	Iqlimi va organik dunyosi.	1		
10.	5-Nazorat ishi	1		
11.	Janubiy Amerika materigining geografik o‘rni, o‘rganilish tarixi, geologik tuzilishi, foydali qazilmalari, relyefi.	1		
12.	Iqlimi va ichki suvlari.	1		
13.	Amaliy mashg‘ulot	1		
14.	Janubiy Amerika tabiat zonalari va balandlik mintaqalari.	1		
15.	Tabiiy geografik o‘lkalari. Aholisi va uning tabiatga ta’siri.	1		
16.	Shimoliy Amerika materigining geografik o‘rni, o‘rganilish tarixi, geologik tuzilishi, foydali qazilmalari, relyefi.	1		
17.	Shimoliy Amerika iqlimi va ichki suvlari.	1		
18.	Shimoliy Amerika tabiat zonalari va balandlik mintaqalari.	1		
19.	6-Nazorat ishi	1		
20.	Amaliy mashg‘ulot.	1		

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Avstraliyaning geografik o'ri, o'rganilishi, geologik tuzilishi, foydali qazilmalari va relyefi.

Darsning maqsadi:

Ta'limiy maqsad: Yer yuzidagi yirik suvlik va quruqliklar — materiklar va okeanlar, ularning qismlari tabiati, ularda sodir bo'layotgan o'zgarishlar, geografiya fani va uning tarmoqlari, qadimgi va hozirgi zamon geografik tadqiqotlari, ularning mazmun-mohiyati, zamonaviy geografik tadqiqotlarining asosiy yo'nalishlarini tushuntirish, geografik xaritalar, ularning turlari va xaritalardan foydalanish, geografik koordinatalar, ulardan kundalik hayotda foydalanish masalalari bilan tanishtirish.

Tarbiyaviy maqsad: materiklar va okeanlarni o'rgangan sayyohlarning faoliyati, turli materiklar iqlimi, suvlari, tabiat zonalari, okeanlar va ularning yirik qismlari — dengizlar, qo'ltiq va bo'g'izlar tabiati bilan yaqindan tanishtirish.

Yer yuzasining katta qismlari qanday qilib tasvirlanishini va ulardan qanday foydalanish mumkinligini, yer yuzining tabiati, aholisi, uning xo'jaligini, insonning tabiatdan foydalanish va uni muhofaza qilish masalalarini tushuntirish.

Rivojlantiruvchi maqsad: geografik qobiq, uning tuzilishi va xususiyatlari, geografik qobiqning rivojlanish bosqichlari haqidagi qiziqarli ma'lumotlar sayyoramiz iqlimini mo'tadillashtirib, quruqlikni suv bilan ta'minlashda qatnashuvchi dunyo okeani, dengizlar, ulardagi suvning xususiyatlari va materiklar tabiati shakllanishida okeanlarning ahamiyatini tushuntirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:

muntazam ravishda o'z bilimini oshirishda geografik manbalar bilan mustaqil tarzda ishlay olish.

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:

maktab, mahallasida olib borilayotgan tadbirlarda maqsad yo'lida faol ishtirok etish, muomala madaniyatga ega bo'lish.

Dars turi: yangi bilim beruvchi, interfaol.

Dars jihozi: tarqatma materiallar, darlik, tarsviriy san'at turlariga doir ko'rgazmalar, rasmlar, qalamlar, rasm daftari.

Texnik jihozlar: proyektor, kompyuter, multimedia, slaydlar.

Darsning metodi: og'zaki, suhbat, amaliy va savol-javob.

Nazorat: o'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o'tkazish. uv

vazifasini bajarilishini ko'zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Avstraliyaning asosiy xususiyatlari. Avstraliya — maydoniga ko'ra eng kichik, eng quruq, aholisi eng kam, janubiy tropik chizig'i qoq o'rtasidan o'tadigan, evkalipt daraxti vatani (bo'yi 2 m dan 150 m gacha), materikdagi berk havza maydoni (60%) jihatidan birinchi o'rinda, noyob o'simliklar va xaltali hayvonlar vatani, butunlay janubiy yarimsharda joylashgan, hozirgi zamon muzliklari bo'lmagan yagona materik. Iqlimi shimolga tomon sovib emas, balki isib, janubga tomon esa sovib boradi. Materikda Tasmaniya oroli va bir qancha mayda orollar bilan yagona bitta davlat — Avstraliya Ittifoqi joylashgan. Aholisining deyarli yarmi ikkita shaharda — Sidney va Melburnda yashaydi. Maydoni — 7 mln 659 ming km².

Geografik o'rni. Avstraliya butunlay Janubiy yarimsharda joylashgan. Lotincha "australius" — janubiydegan ma'noni beradi. Quruqlikni shimol, g'arb va janubdan Hind okeani, sharqdan Tinch okean suvlari o'rab turadi. Maydonining kichikligiga ko'ra unga materik-orol nisbatini berishgan. Odam yashaydigan materiklardan ancha uzoqda joylashgan. O'rganilishi. Avstraliyani yevropaliklar aholi yashaydigan boshqa materiklardan keyin kashf etgan. Bunga Yevropadan uzoqligi va o'zi alohida joylashgani sabab bo'lgan. Yevropaliklardan birinchi bo'lib Avstraliyaga qadam qo'ygan kishi niderlandiyalik Wilyam Yanszondir. U 1606- yilda Keyp York yarimorolini tekshirdi va materikka Yangi Gollandiyadeb nom berdi. Yana bir niderlandiyalik sayyoh Abel Tasman materikning shimoliy va shimoli-g'arbiy qirg'oqlarini o'rgandi, 1642- yili esa keyinchalik uning nomi bilan atalgan Tasmaniya orolini kashf qildi. Materikning sharqiy sohillarini XVIII asrning ikkinchi yarmida mashhur ingliz sayyohi Jeyms Kuk kashf qildi. Ispaniyalik Luis de Torres (66-rasm)ham materikni tadqiq etgan. XVIII asrning oxirlaridan materikni o'zlashtirish boshlandi.

Yillar	Sayyoh, tadqiqotchi	O'rganilgan (kashf etilgan) hududlar
1606-y.	Luis Torres	Avstraliya va Yangi Gvineya oroli oralig'idagi Torres bo'g'izi
1642-1644-y.	Abel Tasman	Materikning shimoli-g'arbiy va shimoliy qirg'oqlari, Tamaniya oroli
1770-y.	Jeyms Kuk	Materikning sharqiy qirg'oqlari
1797-1803-y.	Metyu Flinders	Katta To'siq rifi
1798-y.	Jorj Bass	Tasmaniya oroli va Avstraliya materigini ajratib turuvchi Bass bo'g'izi

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash:

- 1 Avstraliyaning asosiy xususiyatlarini daftaringizga yozing va tahlil qiling.
- 2 Nima sabadan Avstraliyaning eng baland nuqtasi — Kossyushko joylashgan tog' tizmasi Avstraliya Alpi deb ataladi?

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: yangi mavzuni to'liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustaxkamlab kelish.

O'IBDO': _____

(imzo)

(sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Avstraliya materigining iqlimi, ichki suvlari va tabiat zonalari.

Darsning maqsadi:

Ta'limiy maqsad: Yer yuzidagi yirik suvlik va quruqliklar — materiklar va okeanlar, ularning qismlari tabiati, ularda sodir bo'layotgan o'zgarishlar, geografiya fani va uning tarmoqlari, qadimgi va hozirgi zamon geografik tadqiqotlari, ularning mazmun-mohiyati, zamonaviy geografik tadqiqotlarining asosiy yo'nalishlarini tushuntirish, geografik xaritalar, ularning turlari va xaritalardan foydalanish, geografik koordinatalar, ulardan kundalik hayotda foydalanish masalalari bilan tanishtirish.

Tarbiyaviy maqsad: materiklar va okeanlarni o'rgangan sayyohlarning faoliyati, turli materiklar iqlimi, suvlari, tabiat zonalari, okeanlar va ularning yirik qismlari — dengizlar, qo'ltiq va bo'g'izlar tabiati bilan yaqindan tanishtirish.

Yer yuzasining katta qismlari qanday qilib tasvirlanishini va ulardan qanday foydalanish mumkinligini, yer yuzining tabiati, aholisi, uning xo'jaligini, insonning tabiatdan foydalanish va uni muhofaza qilish masalalarini tushuntirish.

Rivojlantiruvchi maqsad: geografik qobiq, uning tuzilishi va xususiyatlari, geografik qobiqning rivojlanish bosqichlari haqidagi qiziqarli ma'lumotlar sayyoramiz iqlimini mo'tadillashtirib, quruqlikni suv bilan ta'minlashda qatnashuvchi dunyo okeani, dengizlar, ulardagi suvning xususiyatlari va materiklar tabiati shakllanishida okeanlarning ahamiyatini tushuntirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Kommunikativ kompetensiya:

mustaqil fikrini og'zaki va yozma tarzda ifoda eta olish, o'zining mustaqil fikrini og'zaki va yozma tarzda ifoda eta olish, guruhlarda ijodiy tarzda ishlay olish, loyihalarni tuzish va himoya qila olish.

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi: :

geografik adabiyotlardan samarali foydalana olish, ular asosida mavzuli axborotlarni tayyorlay olish, ommaviy axborot vositalari hamda Internet-saytlardan geografik mazmunga ega bo'lgan ma'lumotlarni topa olish.

Dars turi: yangi bilim beruvchi, interfaol.

Dars jihozi: tarqatma materiallar, darlik, tarsviriy san'at turlariga doir ko'rgazmalar, rasmlar, qalamlar, rasm daftari.

Texnik jihozlar: proyektor, kompyuter, multimedia, slaydlar.

Darsning metodi: og'zaki, suhbat, amaliy va savol-javob.

Nazorat: o'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

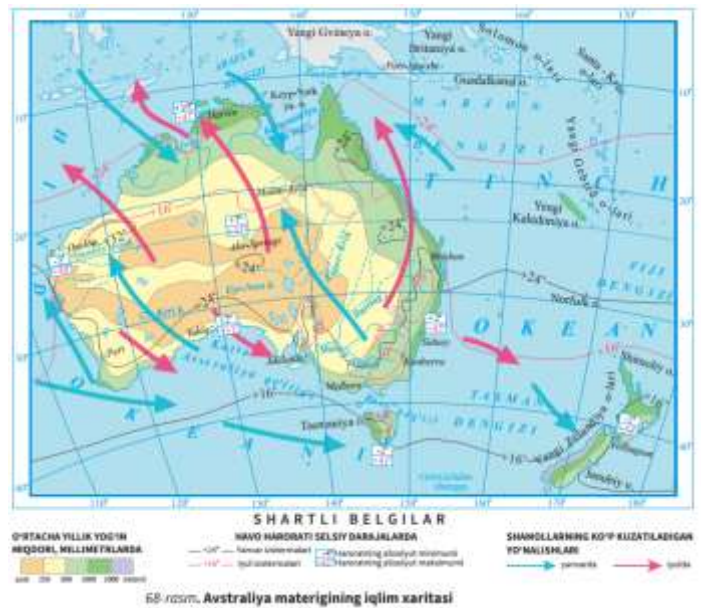
№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O‘tilgan mavzuni mustahkamlash. o‘tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o‘tkazish, uy vazifasini bajarilishini ko‘zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Iqlimi, iqlim hosil qiluvchi omillar, iqlim mintaqalari. Avstraliyaning geografik o‘rni, havo massalari, okean oqimlari, relyefi materik iqlimini hosil qiluvchi omillardir. Avstraliyaning katta qismi tropik quruq iqlimdir. Materikning deyarli qoq o‘rtasidan janubiy tropik chizig‘i kesib o‘tadi. Natijada uning katta qismida atmosfera bosimi yuqori bo‘ladi. Avstraliya Janubiy Afrika bilan bir xil iqlim mintaqalarida joylashgan bo‘lsa ham, harorat yuqoriroq bo‘ladi, yog‘in esa ancha kam yog‘adi. Avstraliya g‘arbdan sharqqa tomon ancha masofaga cho‘zilgani uchun uning g‘arbiy va markaziy qismlari ustida kontinental havo massalari tarkib topadi. Bundan tashqari, materik okean sathida uncha

baland emas. Iqlim mintaqalari. Avstraliya materigida to‘rtta iqlim mintaqalari tarkib topgan. Subekvatorial iqlim mintaqasi materikning 20° janubiy kenglikgacha bo‘lgan hududlarini egallaydi. Yozda (dekabr-fevral) ekvatorial havo massalari ko‘p yog‘in keltiradi (800–2 000 mm). Qishda (iyun-avgust) esa tropik havo massalari hukmronlik qiladi va havo quruq bo‘lib, yog‘in kam yog‘adi. Bu mintaqada o‘rtacha havo harorati yozda +24 °C, qishda esa +16...+24 °C ni tashkil etadi (68-rasm). Tropik iqlim mintaqasi katta maydonni egallaydi. Oldingi mintaqasi singari ko‘p quyosh radiatsiyasini oladi. Ikkita iqlim tipi shakllangan:

Subtropik iqlim mintaqasi materikning janubiy qismini va Tasmaniya orolining shimoliy sohil bo‘ylarini qamrab oladi. Bu mintaqada uchta iqlim tipi hosil bo‘lgan. G‘arbdan sharqqa tomon dastlab O‘rta dengiz subtropik iqlim tipi (yog‘in 300–1000 mm), so‘ngra kontinental (yog‘in 100–500 mm) va janubi-sharqiy qismida nam subtropik iqlim tiplari (yog‘in 2000–3000 mm) mavjud. Tasmaniya oroli g‘arbiy shamollar ta‘sirida bo‘lib, mo‘tadil iqlim mintaqasi asosiy qismini egallaydi (yog‘in 500–2000 mm, harorat qishda +8 °C, yozda +16 °C). Ichki suvlari. Avstraliyada sersuv katta daryolar yo‘q, chunki materikning katta qismi quruq tropik mintaqada joylashgan. Materikning 60% maydoni oqmas ichki berk havzaga, 7% i Tinch okean va 33% i Hind okeani havzasiga qaraydi. Materikning ichki cho‘l va chalacho‘llari uchun vaqtincha oqadigan, qurib qoladigan daryolar xosdir. Bular Avstraliyada kriklar (daryolar) deb ataladi. Materikning eng katta daryo sistemasi Murrey va uning eng katta irmog‘i Darling daryosidir. Bu daryolar Katta Suvayirg‘ich tizmasidan boshlanadi. Darling qurg‘oqchilik davrida quyi oqimida qurib qoladi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash:

Nima uchun Avstraliya Janubiy Afrika bilan bir xil iqlim mintaqalarida joylashgan bo‘lsa ham, harorat yuqoriroq bo‘ladi, yog‘in esa ancha kam yog‘adi?

V. Darsni yakunlash: o‘quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyg‘a vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

O‘IBDO‘: _____

(imzo)

(sana)

veb-saytimiz: Zokirjon.com

Zokirjon.com. veb-sayiti orqali o‘zingiz uchun kerakli hujjatlarni yuklab olishingiz mumkin.

Zokirjon Admin bilan

90-530-68-66, 91-397-77-37 nomerga murojaat qilishingiz, shu nomerdagi telegram orqali bog‘lanishingiz nza456 yoki nza445 izlab telegramdan yozishingiz so‘raladi.

Telegramda murojaatingizga o‘z vaqtida javob beriladi

43 listdan iborat geografiya fanidan 7-sinf III chorak konspektini to‘loq holda olish uchun telegramdan yozing.

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To‘lov uchun: UZCARD *880*9860230104973329*summa#

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.
To‘liq holda olganingizdan so‘ng:
Faqat o‘zingiz uchun foydalaning.
Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.
Internet orqali veb-saytlarga joylamang.
Kanal va gruppalarga tarqatmang.

**OMONATGA
HIYONAT QILMANG.**

Bizni hizmatdan foydalanib qulay imkoniyatga ega bo'ling!

Bizda maktablar uchun quydagi hujjatlar mavjud.

- 1. 1-11-Sinflar uchun kelajak soati ish reja va konspektlari**
- 2. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan to'garak hujjatlari**
- 3. Sinf rahbar hujjatlari**
- 4. Metodbirlashma hujjatlari**
- 5. Ustama hujjatlari**
- 6. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan konspektlar va tezislar**
- 7. 1-11-Sinflar uchun Ish rejalar (Taqvim mavzu rejalar)**
- 8. Maktab ish hujjatlari**
- 9. Direktor ish hujjatlari**
- 10. MMIBDO' ish hujjatlari**
- 11.O'IBDO' ish hujjatlari**
- 12.Psixolog hujjatlari**
- 13.Xotin-qizlar qo'mitasi ish hujjatlari**
- 14.Kutubxona mudirasi ish hujjatlari**
- 15.Besh tashabbus hujjatlari**
- 16. Ommalashtirish uchun dars ishlanmalar va ochiq dars ishlanmalar, taqdimotlar, slaydlar**